

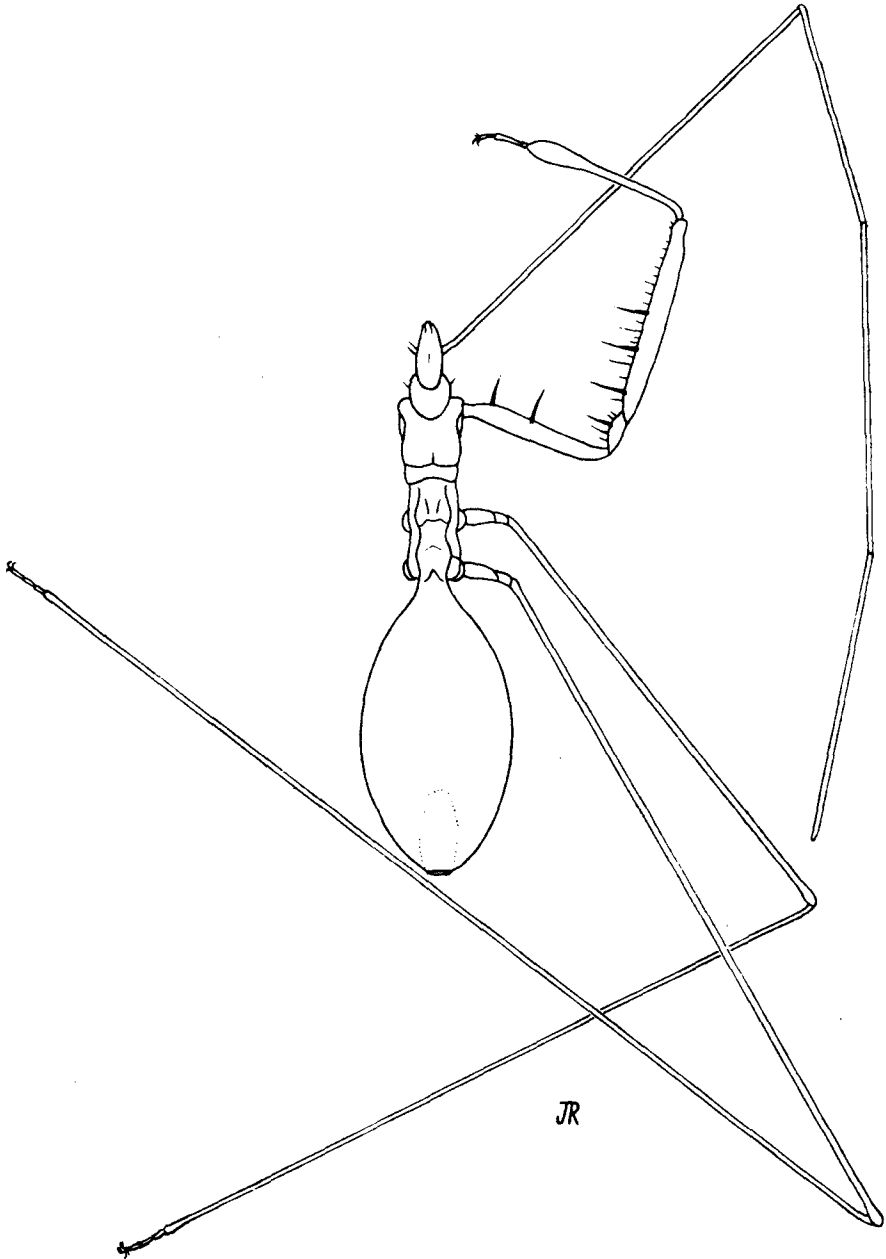
L'ENTOMOLOGIA CANARIA EN L'OBRA DEL DR. FRANCESC ESPAÑOL

per Pere Oromí

L'estudi dels insectes canaris va estar reservat a entomòlegs europeus fins a èpoques no gaire llunyanes. Amb l'única excepció d'Anatael Cabrera, que reuní una esplèndida col·lecció durant les primeres dècades del present segle, cap altre estudiós local es decidí a aparèixer, i les anomenades Illes Afortunades tampoc no eren objecte d'estudis profunds per part d'entomòlegs peninsulars. Amb la desaparició d'Anatael Cabrera i amb el trasllat de la seva col·lecció al Instituto Español de Entomología, a Madrid, s'esfumava un primer intent de continuïtat.

A finals dels anys 40, però, esdevingué un reeixir de l'entomologia a Canàries, afortunadament mai més interromput, en què intervingué, de manera crucial, el Dr. Español. En efecte, va entrar en escena l'entusiasta José M.ª Fernández qui, assabentat del prestigi de què gaudia l'il·lustre entomòleg de Valls, va acudir a ell per assessorar-se i aconseguir el recolzament i l'ànim necessaris, i sortir endavant, malgrat trobar-se físicament sol en unes illes llavors molt mal comunicades. Durant uns anys, l'intercanvi de material i de coneixements va ésser fructífer, però sempre limitat i entrebancat per la correspondència postal, atès que l'aïllament de les Canàries era difícil de salvar.

Fou amb la visita del Dr. Español a Tenerife quan s'aconseguí el pas decisiu, donant per una part una gran empenta a en J.M.ª Fernández i al petit museu format al Cabildo de Tenerife, i oferint, per altra banda, l'oportunitat d'iniciar la sèrie de treballs entomològics que el primer realitzà sobre les Canàries.

Hàbitus de l'espècie de Reduviidae Emesinae, *Collartida anophthalma* descrita per Francesc Español i Jordi Ribes. Fou el primer heteròpter troglòbi de les Illes Canàries.

Les seves curtes però fructíferes visites a les illes li varen permetre fer recol·leccions i estudis «in situ», tan importants per al bon entomòleg, que no pot limitar-se a l'estudi d'exemplars dissecats per donar una interpretació pürament taxonòmica als seus estudis. Els contactes amb en Fernàndez i amb el llavors entomòleg i també metge Celestino González varen perllongar-se, i no s'han interromput, malgrat la desaparició d'aquests darrers, ja que els hem continuat els qui, d'alguna manera, hem pres el seu relleu.

Com ha passat a tot arreu, la gran humanitat, la profunda modèstia i l'exquisit respecte en el tracte del Dr. Español havien fet impacte a Tenerife. Una gran prova d'això va ésser la càlida acollida que, el 1971 –si se'm permet robar-li un xic de protagonisme– vaig rebre per part d'en Fernández i els seus col·legues en presentar-me amb la seva simple, però significativa, recomanació.

L'obra entomològica realitzada pel Dr. Español sobre Canàries es va iniciar amb un primer treball aparegut al 1947, i esperem que la seva tasca encara no hagi arribat al seu final. El conjunt d'articles apareguts arriba a uns 25, i en ells queden paleses perfectament les tres línies principals d'investigació que ha seguit: la biospeleologia, els tenebrionids i els anòbids, a més d'alguns estudis faunístics més generals de coleòpters. Un únic tret resulta xocant en analitzar la cronologia de les seves publicacions, i és que els títols d'espeleologia són precisament els més moderns, tots posteriors al 1980. L'explicació és senzilla, ja no sols en els anys que ell va visitar les Canàries, sinó també fins molt recentment, els tubs volcànics d'aquestes illes eren molt poc coneguts i considerats com abiòtics.

Som conscients que, per circumstàncies de la vida, el Dr. Español no ha completat pas les visites i els estudis de Canàries com hauria desitjat, i esperem que pugui fer-ho tot venint a aquestes illes on, m'atreveixo a dir que com a qualsevol lloc, seria rebut amb la màxima alegria per part de tots els que, qui més qui menys, portem quelcom d'ell en el nostre bagatge científic i humà.